

कुल प्रश्नों की संख्या : 18]

[कुल मुद्रित पृष्ठों की संख्या : 7

D-191512-C

विषय : संस्कृत (सामान्य)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 75

निर्देश : (i) सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
(ii) सुन्दरं सुस्पष्टञ्च लिखत।

- प्रश्न-1** निम्नयोः शब्दयोः सन्धिं कृत्वा नाम लिखत— [1×2=2]
(i) रामः + अत्र =
(ii) त्वम् + करोपि =
- प्रश्न-2** रेखाङ्कित शब्दयोः प्रत्ययं पृथक् कुरुत— [1×2=2]
(i) भरतस्य भारतुत्वम् सर्वत्र प्रशंसनीयम्।
(ii) मम गृहे माङ्गलिकः कार्यक्रमः सम्पत्स्यते।
- प्रश्न-3** निम्नलिखितयोः अङ्कयोः संस्कृतभाषायां लिखत— [1×2=2]
(i) 107
(ii) 148

P.T.O.

- प्रश्न-4 वाच्यम् अवबोध्य नाम लिखत— [1×2=2]
(i) अहं प्रश्नपत्रं रचयामि।
(ii) तथा अहं दृश्ये।
- प्रश्न-5 वाक्यं शुद्धं कृत्वा लिखत— [1×3=3]
(i) हा नास्तिकः।
(ii) श्री गुरुं नमः।
(iii) धनस्य ऋते न सुखम्।
- प्रश्न-6 समास विग्रहं कृत्वा नाम लिखत— [1×3=3]
(i) पितरौ
(ii) व्यवहारकुशलः
(iii) श्वेताम्बरा
- प्रश्न-7 निर्देशानुसारेण त्रिषु वचनेषु धातुरूपं लिखत— [1×3=3]
(i) कृ (पर. पद) - लट्लकार - प्र.पु.
(ii) कथ् (आत्मने पद) - लङ्लकार - म.पु.
(iii) लिख् (पर. पद.) - विधिलिङ्ग - उ.पु.
- प्रश्न-8 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी भाषायां अनुवादं कुरुत— [3]
बिलासा स्वकार्येण न केवलं स्व समाजे अपितु समस्त छत्तीसगढप्रान्ते सम्मानीतास्ति। छत्तीसगढसर्वकारेण मत्स्यपालन क्षेत्रं प्रोत्साहनार्थं तथा नाम्ना 'बिलासाबाई केंवटिन' इति पुरस्कारः प्रतिवर्षः दीयते। अपि च तथा नाम्ना बिलासपुरे बिलासातालः, बिलासा कन्या-स्नातकोत्तर-महाविद्यालयः बिलासाचतुष्पथः प्रभृतयः गौरवान्विताः सन्ति।
- प्रश्न-9 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी भाषायां अनुवादं कुरुत— [3]
कश्चन् निर्धनो जनः भूरि परिश्रम्य किञ्चिद् वित्तमुपार्जितवान्। सः स्वपुत्रं एकस्मिन् महाविद्यालये प्रवेशं दातुं सफलो जातः। तत्तनयः तत्रैव छात्रावासे निवसन् अध्ययने संलग्नः समभूत्। एकदा स पिता तनुजस्य रुग्णतामाकर्ण्य व्याकुलो जातः। पुत्रं द्रष्टुं च प्रस्थितः। परमर्थकार्श्येन पीडितः सः बसयानं विहाय पदातिरेव प्राचलत्।

[3]

- प्रश्न-10 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी अनुवादं कुरुत— [3]
शैले-शैले न माणिक्यं, मौक्तिकं न गजे-गजे ।
साधवो न हि सर्वत्र, चन्दनं न वने-वने ॥
- प्रश्न-11 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी अनुवादं कुरुत— [3]
गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरुर्साक्षात् परब्रह्म, तस्मै श्री गुरवे नमः ॥
- प्रश्न-12 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत— [4]
(i) भारत्यै किम् अतीव रोचते? <http://www.cgboardonline.com>
(ii) साधोः शक्तिः किमर्थं भवति ?
(iii) मत्स्यपालन क्षेत्रे कः पुरस्कारः दीयते ?
(iv) किं पर्व आसन्नं वर्तते ?
(v) कः देशः स्वकीये प्रथम-प्रयासे मङ्गलग्रहकक्षम् अलभत् ?
(vi) प्रीताभ्यः प्रकृतिभ्यः प्रतिप्रियं के इच्छन्ति ?
- प्रश्न-13 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि हिन्दी भाषायां लिखत— [4]
(i) के रोगाणाम् अपहारकाः ?
(ii) हेमन्तकाले किं सुखावहं भवति ?
(iii) विभवः कं प्रपातं द्रष्टुम् इच्छति ?
(iv) अजाचारिका बालिका कां खादितवती ?
(v) जनः किमर्थं पदातिः गच्छति ?
(vi) कः ब्रह्मचारिभिः पादम् आदत्ते ?

P.T.O.

प्रश्न-14 स्वपाठ्यपुस्तकात् घतसः सूचतीः लिखत योऽस्मिन् प्रश्नपत्रे नागच्छत् । [4]

प्रश्न-15 (अ) प्राचार्यं प्रति शुल्क क्षमापनार्थं लिखितेऽस्मिन् प्रार्थनापत्रे रियतस्थानानि मञ्जूषायां प्रदत्त पदानां सहाय्येन पूरयत— [½×8=4]

(न्यूनः, मम, एका, निवेदयामि, कर्मचारी, सदस्याः, निर्वाहः, महोदयः)

सेवायाम्

प्राचार्यं -----

शास. उच्च. माध्य. विद्यालयः

राजनांदगाँव नगरं, छत्तीसगढम्

विषय : शुल्क क्षमापनार्थं प्रार्थनापत्रम्।

महोदय,

सविनयं निवेदनम् अस्ति यत् ----- पिता एकः चतुर्थश्रेणी ----- अस्ति। तस्य मासिक आयः अतीव ----- अस्ति। येन परिवारस्य ----- काठिन्येन भवति। मम परिवारे माता, पिता, द्वौ भ्रातरौ ----- भगिनी च इति पञ्च ----- सन्ति। अतः अहं भवन्तं ----- यत् मम अध्ययन शुल्कं क्षमापयतु।

दिनाङ्कः : 20.10.2018

भवदीयः शिष्यः

अनुक्रमाङ्क—अ, ब, स

अथवा

स्वविद्यालयस्य वर्णनं कुर्वन् मित्रं प्रति पत्रं लिखत।

(ब) अधोलिखितं अपठितांशं पठित्वा निर्देशानुसारेण संस्कृत भाषायाम् उत्तरत— [4]

मातृभूमिः बहुविधैः द्रव्यैः अस्मान् उपकरोति। तस्यै अस्माकमपि कर्तव्यम् यत् वयं कायेन, मनसा, वाचा, धनेन च स्वमातृभूमेः उन्नतिं कुर्याम। देशाय अस्माकं देशवासिनां हृदयेषु प्रेम भवेत्। मातृभूमिं प्रति सम्मानं भवेत्। अतएव कथितम्— 'जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी'।

[5]

प्रश्नाः

- (i) मातृभूमिः कथम् अस्मान् उपकरोति ?
- (ii) 'जननी' इति पदस्य विलोमपदं किमस्ति ?
- (iii) मातृभूम्यै अस्माकं किं कर्तव्यम् अस्ति ?
- (iv) 'भवेत्' इति धातौ कः लकारः अस्ति ?

अथवा

- (i) गद्यांशस्य उपयुक्त शीर्षकं लिखत।
- (ii) गद्यांशस्य सारांशीकरणं संस्कृत भाषायां कुरुत।

प्रश्न-16 स्वपाठ्यपुस्तकात् द्वौ श्लोकौ लिखत योऽस्मिन् प्रश्नपत्रे न आगच्छत्। [5]

प्रश्न-17 संस्कृतभाषायां एकस्मिन् विषये निबन्ध रचनां कुरुत (द्वादश वाक्येषु) — [½×12=6]

- (i) मम प्रदेशः (छत्तीसगढः) <http://www.cgboardonline.com>
- (ii) होलिकोत्सवः
- (iii) ग्राम्य जीवनम्
- (iv) महाकविः कालिदासः

प्रश्न-18 (अ) उचितं शब्दं चित्वा लिखत— [1×5=5]

(i) 'गन्तुम्' पदे प्रत्ययः अस्ति—

(अ) शतृ

(ब) शानच्

(स) तुमुन्

(द) क्त

P.T.O.

(ii) 'सदैव' इति शब्दस्य सन्धि विच्छेदोऽस्ति—

- (अ) सदा + एव
- (ब) सद् + एव
- (स) स + दैव
- (द) सदा + दैव

(iii) 'जनकेषु' पदे विभक्तिः अस्ति—

- (अ) चतुर्थी
- (ब) पञ्चमी
- (स) षष्ठी
- (द) सप्तमी

(iv) 'अद्य मम गृहम् आगच्छतु' इति वाक्ये अव्ययम् अस्ति—

- (अ) अद्य
- (ब) मम
- (स) गृहम्
- (द) आगच्छतु

(v) 'प्रति' योगे विभक्तिः भवति—

- (अ) प्रथमा
- (ब) द्वितीया
- (स) तृतीया
- (द) चतुर्थी

(ब) उचितं स्तम्भं सुमेलनं कुरुत—

(अ)	(ब)
(i) माता	- लोभात्यजति
(ii) एतान् वृक्षान्	- वाल्मीकिः

[1×5=5]

[7]

- (iii) हेमन्त-वर्णनम् - प्रथम अन्तरिक्ष विमानम्
(iv) मित्राणि - गुरुतरा भूमेः
(v) मैरिनर-9 - आरोपितवन्तः

(स) उचितं विकल्पं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—

[1×5=5]

(विदुषा, कुरु, विवादेन, सु, एव)

- (i) 'सुपुत्रः' पदे — उपसर्गः अस्ति।
(ii) विद्वस् तृतीया एकवचने — भवति।
(iii) परिवारः लघु — वरम्।
(iv) अलम् — ।
(v) — लोट्लकारस्य धातुरूपम् अस्ति।

.....

http://www.cgboardonline.com

Whatsapp @ 9300930012

Your old paper & get 10/-

पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,

Paytm or Google Pay से

1,50,000